

Sote-alan henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden ohjelman tiekarttaluonnos/ kv. rekrytointi TEM/MAKO/KAVOT, 26.10.2022

Laillistamisprosessi ja pätevyymiskoulutus

Laillistamisprosessin ja sitä tukevan pätevyymiskoulutuksen kehittäminen on edellytys sille, että kasvaviin kansainvälisen rekrytoinnin tarpeisiin voidaan vastata. Suomeen houkuteluvien sote-alan ammattilaisten lisäksi toimivat menettelyt edesauttavat Suomessa jo olevien ammattilaisten työllistymistä koulutustaan vastaaviin tehtäviin. Sujuvan pätevyymispolun takaamiseksi vuoteen 2027 mennessä tulee resursoida ja toteuttaa seuraavat toimenpiteet:

- määrittellä pätevyymiskoulutuksen valtakunnallinen vastuutaho
- varmistaa resurssit pätevyymiskoulutuksen pysyvään tarjontaan
- määrittellä miten pätevyymiskoulutuksen aikaiset kustannukset jakautuvat ja miten toimeentulo koulutuksen aikana turvataan
- yhtenäistää laillistusprosessi eri ammattihenkilöiden osalta
- keventää Valviran laillistusprosessia ja kehittää sähköisiä asiointipolkuja

Oleskelulupa sujuvasti työntekijälle perheineen

Osana koulutus- ja työperusteisen maahanmuuton yleistä edistämistä tavoitteena on, että näillä perusteilla tehdyt oleskelulupahakemukset ratkaistaan jatkossa keskimäärin enintään yhdessä kuukaudessa. Järjestelmiä ja toimintatapoja on viime vuosina lupaviranomaisissa kehitetty, ja käsittelyajat ovat jo merkittävästi lyhentyneet huolimatta samanaikaisesta päätösmäärien kasvusta. Kehitystyötä on edelleen jatkettava, jotta lupamenettely ei muodostu pullonkaulaksi kansainvälisille rekrytoineille millään toimialalla. Lisäksi osana ensi hallituskaudelle suunniteltua ulkomaalaislain kokonaisuudistusta on syytä pohtia nimenomaan sote-alaan liittyen, tarvitaanko työperusteisten lupien järjestelmään erityistä joustavuutta huomioimaan esimerkiksi oleskelun alkuun sijoittuvan pätevyymisjakson. Oleskelulupamenettelyn ohella on poikkihallinnollisesti varmistettava nykyistä sujuvampi pääsy yhteiskunnan palveluihin (ml. tunnistautumiskausien kehittäminen).

Perheenjäseniä koskeva toimeentuloedellytys ja erityisesti sen soveltamiseksi asetetut tulorajat on tunnistettu hidasteeksi sote-alan ammattilaisten maahantulolle. Ulkomaalaislain kokonaisuudistuksessa perheenjäsenten toimeentuloedellytystä on tarpeen tarkastella erityisesti työvoiman maahanmuuton edistämistavoitteiden näkökulmasta. Valmistelua on tarkoitus pohjustaa VN TEAS -selvityksellä vielä tämän hallituskauden aikana.

Kansainvälistä rekrytointia tukevat toimet lähtömaissa ja Suomeen saapumisen jälkeen

Sote-alan kansainvälisiä rekrytointihankkeita toteutetaan jo työnantajien tarpeiden mukaisesti niin EU/ETA-alueella kuin kolmansissa maissa. Valtion toiminta kansainvälisten rekrytointien tukemiseksi on vasta käynnistymässä. Sen tueksi on tänä syksynä valmistunut kansainvälisten käytäntöjen esikuva-analyysi. Valtio voi tuottaa lisäarvoa erityisesti solmimalla kahdenvälisiä sopimuksia lähtömaiden kanssa eettisen ja vaikuttavan rekrytoinnin varmistamiseksi. Vuosina 2023-2027 tuleekin käynnistää sote-alan kansainvälisten rekrytointien kahdenvälisten sopimusten valmistelu ja solmiminen ensi vaiheessa 1-2 kolmannen maan kanssa, laajentaen myöhemmin mahdollisesti 2-4 maahan. Samanaikaisesti on valmisteltava EU/ETA-alueelle jo kehitetyn lähtömaakoulutuspalvelutuotteen laajentaminen ensisijaisesti niihin kolmansiin maihin, joiden kanssa sopimusvalmistelut ovat käynnissä.

Seuraavalla hallituskaudella tarvitaan periaatteellinen linjaus siitä, kuinka suurin panostuksin sote-alan kansainvälisiä rekrytointeja tuetaan valtion toimin tai kustantamana. Edellä kuvattujen kahdenvälisten sopimusten sisältö käytännössä määrittäytyä tämän linjauksen mukaisesti. Niin haluttaessa on mahdollista kehittää selvästi nykyistä tiiviimpää yhteistyötä lähtömaissa, kuten oppilaitos- ja kor-

Commented [LK1]: Laillistamisprosessi, nimikesuojaus ja pätevyymiskoulutus

Formatted: Font: Italic

Commented [LK2]: amk ja toinen aste (laillistus ja nimikesuojaus)

Commented [LK3]: Yhtenäistää laillistusprosessi ja nimikesuojaus eri ammattihenkilöiden osalta

Commented [LK4]: ja nimikesuojausta

Formatted: Font: Italic

Commented [LK5]: työperusteisiin lupiin tarvitaan tiedot siitä millä koulutuksella, mihin tehtävään ja millä kielitaidolla työhön tullaan (ulkomaalaislaki 5§) Nämä tiedot kerätään yhteen rekisteriinxxxx

Commented [LK6]: joustavuudesta huolimatta on huolehdittava kielitaidosta

Formatted: Font: Italic

Commented [LK7]: Kaikista rekryhankkeista kerätään tiedot yhteiseen rekisteriin

Commented [LK8]: työnantaja (tai rekrytointiyhtiö) ilmoittaa yhteiseen rekisteriin millä koulutuksella, mihin tehtävään ja millä kielitaidolla rekrytoidaan. Mielellään myös suunnitelma jatkosta (eli jäävätkö sh hoiva-avustajiksi vai mikä jatkosuunnitelma on työnantajalla.

Commented [KM9]: Voidaanko lisätä vahvemmin, että sairaanhoitajilla on oltava urakehityssuunnitelma, varsinkin jos he aloittavat aluksi hoiva-avustajan työt. Työnantajan eettinen vastuu on tuotava vahvemmin esiin.

Commented [LK10]: Valtion on rahoitettava kielitaidon varmistaminen, mahdollinen testaus ja koulutus ja tähän valtakunnallinen malli

keakouluysteistyö ammatillisen ja kielellisen pätevyyden kehittämiseksi hyvissä ajoin ennen maahan-
hantuloa (vrt. esim. Saksan käyttämä Triple Win -malli). Toisaalta, ja erityisesti jos päädytään rajal-
lisempaan resursointiin, on perusteltua priorisoida niitä toimenpiteitä, joihin juuri valtion toimin
saadaan suurin vaikuttavuus ja joilla voidaan eniten helpottaa maahanmuuttoprosessia ja vähentää
tulijalle koituvia riskejä ja kustannuksia.

Lähtömaissa toteutettavien rekrytointi- ja koulutustoimien sekä sujuvien lupa- ja laillistamismen-
telyiden lisäksi valtion tukea voidaan tarvita erityisesti Suomeen asettautumisen ja kotoutumisen
edistämisessä, jotta Suomeen tulleet ammattilaiset myös jäisivät maahan ja tulisivat tasa-arvoiseksi
osaksi työyhteisöjä. Kielitaidon kehittymisen tuki on sote-alalla erityisen tärkeää ja tarpeet ovat
usein pitkäkestoisia. Toimivat ratkaisut edellyttävät tiivistä yhteistyötä valtion, kuntien ja työnanta-
jien kesken.

Commented [LK11]: laillistamis- ja nimikesuojausmenettelyiden lisäksi

Commented [LK12]: sekä valtion rahoituksen